

Jutlus Nõos R, 30.03.18 kell 11.00, Suur Reede

Lektsioonid: Lk 23:1–12; Jh 19:1–11; Jh 19:12–17; Lk 23:26–32; Lk 23:33–43; Jh 19:28–30; Mt 27:51–52, 54; Lk 23:48–56

Jutlus: Hb 5:1–10

Laulud: 477; 81 (1); 70 (1); 94 (1–2); 92 (1–3); 90 (1); 96 (1); 378 (1–2); 94 (6); 96 (5); 100 (1–3)

Iga ülempreester, kes võetakse inimeste hulgast, seatakse inimeste asemel läbi käima Jumalaga, et ta tooks ande ja ohvreid pattude eest. Ta suudab mõistvalt kohelda arutuid ja eksijaid, kuna ta isegi on nõrkusest piiratud. Ja selle nõrkuse tõttu peab ta niisamuti nagu rahva, nõnda ka iseenese eest ohverdama pattude pärast. Ja keegi ei võta enesele seda au ise, vaid Jumala kutsel nagu Aarongi. Nõnda ei ole ka Kristus austanud ennast ise ülempreestriks saamisega, vaid see, kes talle on ütelnud: „Sina oled mu Poeg, täna ma sünnitasin sinu.” Nõnda ta ütleb ka teises kohas: „Sina oled igavesti preester Melkisedeki korra järgi.” Oma maise elu päevil ohverdas Jeesus palumisi ja anumisi suure hüüdmise ja pisaratega selle poole, kes teda võis päästa surmast, ja teda võeti kuulda tema allaheitlikkuse tõttu. Ja olles küll Poeg, õppis ta kuulekust selle läbi, mida ta kannatas. Ja kui ta oli saanud täiuslikuks, sai ta igavese pääste toojaks kõigile, kes on talle kuulekad, kuna Jumal oli kuulutanud tema ülempreestriks Melkisedeki korra järgi.

Täna on Suur Reede ja koos sellega kannatusaja kulminatsioon. Jeesus Kristuse kannatused jõudsid 1. sajandil Juudamaal Jeruusalemmas haripunkti: teda solvati, piinati ja mõrvati ristil.

Kindlasti on inimesi, kelle jaoks Jeesus Kristuse surm on vaid müüt ja nad mõtlevad tänasest päevast kui kevadpühade algusest. Kuid, arvan, veelgi rohkem on inimesi, kelle jaoks Jeesus Kristuse surm on vaieldamatu tegelikkus. Usun, et nende inimeste hulka kuulume ka meie teiega.

Meie jaoks on Jeesuse surm tegelikkus kahes mõttes: ajalooliselt ja eksistentsiaalselt – meie inimolemust puudutavalt. Ajalooline külg on kirjas evangeeliumides, mõnedes nappides ajalooürikutes. Ajaloolist külge saab kogeda neis paigus Iisraelis, kus Naatsareti Jeesus ringi rändas, sh Jeruusalemma Hauakirikus, kus asub pärimuse järgi Kolgata mägi ja Jeesuse haud.

Kuid veelgi tähtsam kui faktid ja pärimused Jeesus Kristuse kannatuse ja surma kohta on see, kuidas puudutavad need meie igapäevase elu mõtet. Jeesus Kristusesse on kokku võetud see, millele me oma elus loota võime: kas meie olemasolu lõpeb viimselt jäljetult ja meist ei jää mitte midagi järele või on meie olemasolu kõiksuse seisukohast nii tähtis, et see ei kao.

See küsimus on ju tõepoolest oluline, kuna annab meie elule mõtte. Sest kui koos meiega lõpeb igaveseks kõik, siis pole mitte millelgi viimselt mõtet. Meie ajalik rähklemine on kasutu nagu Sisyphose töö, kes veedab oma aega veeretades ülesmäge küll hiiglaslikku kivikamakad, kuid mis mäetipust alati uuesti alla variseb.

Kui aga me teame, et me ei kao kunagi igaveseks, vaid meie ise ja kõik, mida me teeme, on kellelegi ja millekski olulised, siis omandab meie elu tõelise mõtte.

Kristlastena me usume, et meie elul on selline mõte. Sest Jumal, kõiksuse Looja on meile selle andnud. Ja enamgi veel – on selle mõtte tahtnud ka meile teatavaks teha. See tähendab seda, et me oleme universiumi Looja jaoks tähtsad ja et ta koguni armastab meid.

See teadmine Jumalast armastusest on meieni jõudnud ainult ühel viisil: Jeesus Kristuse, Jumala Poja kannatuse ja surma läbi. Kuidas nii? Sest Jumal lasi oma Pojal Jeesus Kristusel kannatada ja surra meie eest – tähendab, me oleme Jumalale sama kallid nagu tema enda Poeg! See tundub uskumatuna, kuid nii see on!

Nõnda on kogu Jumala armastus meie vastu kokkuvõetav Jeesus Kristuse surmas, mida sümboliseerib rist – antiikne hukkamisviis ja -paik. Rist on tuntud sümbol, kuid pole teatavasti iseenesestmõistetav, et see sümboliseerib Kristuse risti. Rist sümboliseerib küll laialt levinud arusaama järgi surma, kuid sellist surma, milles pole lootust. Rist on saanud surma, mitte armastuse sümboliks.

Kuid kristlaste jaoks on rist – ja peab olema – armastuse sümbol. See võib tunduda paljude jaoks veider, naljakas või isegi piinlik. Apostel Paulus ongi ütlenud 1Kr 1:18: „Jah, sõna ristist on narrus

neile, kes hukuvad, aga meile, kes päästetakse, on see Jumala vägi.“ Sest, veelkord, sõna ristist on sõna Jeesus Kristusest, tänu kelle kannatusele ja surmale me teame, et Jumal armastab meid otseses mõttes lõpmatult: ta armastab meid ka siis, kui sureme, sest ta ei lase meil jääda põrguhauda, vaid äratab surnuist üles – nii nagu Jumal äratas surnuist Jeesus Kristuse.

Nõnda on rist kui sümbol ühest küljest küll väga-väga tõsine, sest see viitab universumi Looja ainsa Poja surmale. Teisest küljest sisendab rist lõputut lootust, sest universumi Looja halastas selle surma kaudu meile kõigile – justnagu armastav isa halastab oma eksinud lastele.

Sõna ristist on talle hoidnud Kristuse maapealne ihu, kirik. See ongi kiriku ülesanne. Just seetõttu on kasutusele võetud kirikuaasta, mille kulminatsioon on Suurel Reedel ja sellele järgneval ülestõusmispühal. Just seetõttu on kiriku kaugele nähtavates tornides tihti rist. Just seetõttu on ristist palju kõnelnud usuteadlased, nende hulgas ka dr Martin Luther, kelle teoloogiat on nimetatud lausa ristiteoloogiaks.

Ristimotiiv saanud oluliseks ka läbi viimase kahe aastatuhande inimloomingu. Meenutagem kasvõi ühe maailma ajaloo suurema helilooja J. S. Bach'i muusikat, milles esineb helide kujul teadlik ristimotiiv: eriti oluline on see tema kahes Kristuse kannatusajale pühendatud suurteoses „Johannese passioonis“ ja „Matteuse passioonis“, mis, muide, mõlemad on esmakordselt ette kantud just Suurel Reedel.

Ka tänane kirjakoht, mille teile veel lisaks juba loetud Kristuse kannatusloole Heebrea kirjast ette lugesin, on üles ehitatud kiastiliselt ehk ristikujuliselt.

Kõigepealt, salmid 1 ja 9–10 väljendavad Kristuse kui ülempreestri tööd.

Hb 5:1: „Iga ülempreester, kes võetakse inimeste hulgast, seatakse inimeste asemel läbi käima Jumalaga, et ta tooks ande ja ohvreid pattude eest.“

Hb 5:9–10: „Ja kui [Jeesus] ta oli saanud täiuslikuks, sai ta igavese pääste toojaks kõigile, kes on talle kuulekad, kuna Jumal oli kuulutanud tema ülempreestriks Melkisedeki korra järgi.“

Seejärel, salmid 2–3 ja 7–8 väljendavad meie suure ülempreestri Kristuse võimet inimeste kannatustele kaasa tunda ja koos inimestega kannatada.

Hb 5:2–3: „Ta [Kristus] suudab mõistvalt kohelda arutuid ja eksijaid, kuna ta isegi on nõrkusest piiratud. Ja selle nõrkuse tõttu peab ta niisamuti nagu rahva, nõnda ka iseene eest ohverdama pattude pärast.“

Hb 5:7–8: „Oma maise elu päevil ohverdas Jeesus palumisi ja anumisi suure hüüdmise ja pisaratega selle poole, kes teda võis päästa surmast, ja teda võeti kuulda tema allaheitlikkuse tõttu. Ja olles küll Poeg, õppis ta kuulekust selle läbi, mida ta kannatas.“

Ja kolmandaks, salmid 4–6 väljendavad Jumala ülesannet, mille ta andis oma Pojale – saada inimeste igaveseks ülempreestriks ehk ülempreestriks Melkisedeki korra järgi.

Hb 5:4–6: „Ja keegi ei võta enesele seda au ise, vaid Jumala kutsel nagu Aarongi. Nõnda ei ole ka Kristus austanud ennast ise ülempreestriks saamisega, vaid see, kes talle on ütelnud: „Sina oled mu Poeg, täna ma sünnitasin sinu.“ Nõnda ta ütleb ka teises kohas: „Sina oled igavesti preester Melkisedeki korra järgi.“

Ma ei taha tänases jutluses enam süveneda nende loetud lõikude teoloogilisse tähendusse, sest oluline on juba eelpool öeldud. Olgu sõna ristist, rist kui sümbol meile meie elus teenäitajaks igas olukorras! Ärgem häbenegem risti, sest kui me usume Jumalasse ja usume Jeesusesse, siis on rist meie jaoks alati Jumala vägi!

Aamen.